

Sygn. akt VII Ua 59/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Graczyk

Sędziowie SO Renata Gąsior (spr.)

SO Małgorzata Jarząbek

Protokolant Monika Olszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 listopada 2016 r. w Warszawie

sprawy K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o zasiłek chorobowy

z udziałem zainteresowanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

na skutek apelacji wniesionej przez odwołującego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 kwietnia 2016 r., sygn. akt VI U 181/10

oddala apelację.

SSO Renata Gąsior SSO Marcin Graczyk SSO Małgorzata Jarząbek

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2016 roku, w sprawie o sygn. akt VI U 181/10, z odwołania K. O. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z dnia 4 października 2010 roku znak: (...) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. o zasiłek chorobowy, oddalił odwołanie K. O..

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń i rozważań prawnych:

W dniu 23 września 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wydał decyzję skierowaną do (...) Sp. z o.o. i K. O., w której stwierdził, że K. O. od dnia 13 grudnia 2009 roku nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) Sp. z o.o.

W dniu 15 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy oddalił odwołanie K. O. od ww. decyzji z dnia 23 września 2010 roku.

W ocenie Sądu I instancji odwołujący i prezes (...) Sp. z o.o. nie mieli zamiaru zawierać umowy w celu wykonywania pracy przez K. O..

Odwołujący chciał wywołać inny skutek niż wykonywanie pracy, prezes (...) Sp. z o.o. chciał mu pomóc w osiągnięciu świadczeń wobec jego choroby.

Sąd Rejonowy podkreślił, że organ rentowy może uznać, że umowa o pracę była fikcyjna, gdy pracownik w krótkim czasie od jej zawarcia idzie na zwolnienie.

W dniu 8 października 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację K. O. od ww. wyroku z dnia 15 lutego 2013 roku.

Odwołujący zawarł umowę o pracę dla pozoru.

Zdaniem Sądu I instancji zawarta umowa o pracę nie była realizowana, w tygodniu, kiedy odwołujący rzekomo pracował, przebywał w większości na komisjach lekarskich. Nieprzystąpienie do wykonywania umowy, ciężka choroba odwołującego i trudna sytuacja finansowa (...) Sp. z o.o. to okoliczności świadczące o tym, że strony umowy o pracę nie miały zamiaru wykonywania tej umowy.

W ocenie Sadu Rejonowego wyłącznym celem umowy zawartej z odwołującym było uzyskanie przez odwołującego świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Przedmiotową decyzją z dnia 4 października 2010 roku, znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. zobowiązał K. O. do zwrotu zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za okres od 14 lutego 2010 roku do 30 kwietnia 2010 roku w kwocie 2.185,62 zł wraz z odsetkami w kwocie 120,30 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego, a także na podstawie załączonych akt o sygn. VII U 1465/10.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd I instancji, na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa a także zgodnie z art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, oddalił odwołanie od decyzji stwierdzającej, że K. O. od dnia 13 grudnia 2009 roku nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) Sp. z o.o. Odwołujący i prezes (...) Sp. z o.o. nie mieli zamiaru zawierania umowy w celu wykonywania pracy przez K. O.. Odwołujący chciał wywołać inny skutek niż wykonywanie pracy, a prezes (...) Sp. z o.o. chciał mu pomóc w osiągnięciu świadczeń wobec jego choroby.

Odwołujący zawarł umowę o pracę dla pozoru. Zawarta umowa o pracę nie była realizowana, w tygodniu, kiedy odwołujący rzekomo pracował, przebywał w większości na komisjach lekarskich. Nieprzystąpienie do wykonywania umowy, ciężka choroba odwołującego i trudna sytuacja finansowa (...) Sp. z o.o. to okoliczności świadczące o tym, że strony umowy o pracę nie miały zamiaru wykonywania tej umowy. Wyłącznym celem umowy zawartej z odwołującym było uzyskanie przez odwołującego świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła odwołujący się K. O. zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi odwołujący zarzucił:

- 1) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. mające wpływ na orzeczenie poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę zebranego materiału dowodowego i nieuwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy, jak to, że nie działał świadomie i nie miał na celu wprowadzenia w błąd organu rentowego;
- 2) naruszenie art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że mam obowiązek zwrotu zasiłku chorobowego pomimo, iż żądanie to pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego.
- 3) nierozpoznanie istoty sprawy przez brak zbadania przez Sąd decyzji ZUS pod kątem prawidłowości wyliczonych w niej kwoty nienależnego zasiłku i odsetek tytułem nienależnego zasiłku.

4) naruszenie art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie za słuszne obciążenie mnie odsetkami w wysokości wskazanej w decyzji liczonymi od daty wypłaty nienależnego świadczenia, podczas gdy decyzję o zwrocie świadczenia otrzymałem w październiku 2010 r.

Ponadto odwołujący wniosł o: zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony wskazał, że podpisując umowę o pracę w (...) Sp. z o.o. chciał i miał zamiar pracować, a choroba podstępnie go zaatakowała dopiero po zawarciu tej umowy, czego nie mógł przecież zaplanować. W ocenie odwołującego, Sąd nie zbadał jego odwołania i obowiązku zwrotu zasiłku przez przyzmat zasad współżycia społecznego, które w tych okolicznościach również powinny być brane pod uwagę.

Zdaniem ubezpieczonego, Sąd I instancji przy rozpatrywaniu odwołania pominął też kwestię weryfikacji prawidłowości ustalonej w decyzji kwoty nienależnego zasiłku, na którą składała się kwota 2185,62 zł plus odsetki w wysokości 120,30 zł, a przecież badał decyzję, której przedmiotem była właśnie kwestia zwrotu zasiłku chorobowego za okres od 14 lutego 2010 roku do 30 kwietnia 2010 roku. O powyższym świadczy brak odniesienia się do tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w którym Sąd skupia się jedynie na kwestii nienależnego świadczenia.

Odwołujący wskazał dodatkowo, że w decyzji tej został obciążony kwotą 2185,62 zł i odsetkami w kwocie 120,30 zł tytułem wypłaty nienależnego zasiłku pomimo, że w chwili kiedy to rozstrzygnięcie było wydane nie była jeszcze przesądzona kwestia jego podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Wyrok w tej sprawie został wydany przez Sąd Apelacyjny dopiero w dniu 8 października 2015 r. (apelacja k. 142-144 a.s.)

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, że apelacja skarżącego jako całkowicie bezzasadna podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne. Dokonana zaś ocena prawna nie nasuwa zastrzeżeń co do właściwej wykładni przepisów prawa oraz ich prawidłowego zastosowania. Wobec tego zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w niniejszym uzasadnieniu (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 roku, wydane w sprawie o sygn. II UKN 61/97; oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku, wydany w sprawie o sygn. PKN 339/98).

Sąd drugiej instancji związany jest zarzutami zawartymi w apelacji. Związanie zarzutami apelacyjnymi oznacza, że uwzględnienie apelacji możliwe jest jedynie w oparciu o zarzuty powołane przez stronę skarżącą. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., wydanej w sprawie sygn. akt III CZP 49/07, Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego.

W kontekście zgłoszonych zarzutów stwierdzić należy, że spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do wykładni przepisów prawa procesowego i prawa materialnego. Sąd Okręgowy zważył, iż zarzuty apelacyjne skarżącej koncentrowały się na kwestii prawidłowego zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 233 k.p.c., art. 5 k.p.c. oraz art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, rozpatrywał odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W., w której to organ rentowy zobowiązał K. O. do zwrotu zasiłku chorobowego za okres od dnia 14 lutego 2010 r. do dnia 30 kwietnia 2010 r. w kwocie 2.185,62 zł wraz z odsetkami w kwocie 120,30 zł. Organ rentowy w swojej decyzji oparł się na stwierdzeniu, iż ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w Spółce (...) z siedzibą w W..

Niezależnie od toczącej się sprawy w Sądzie Rejonowym, w Sądzie Okręgowym toczyła się druga sprawa dotycząca podlegania przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym, natomiast sprawa w Sądzie Rejonowym została zawieszona do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Okręgowy.

Sprawa dotycząca podlegania ubezpieczeniom społecznym zakończyła się wyrokiem oddalającym odwołanie, a więc potwierdzającym słuszność decyzji organu rentowego o niepodleganiu przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o.

Odwołujący wywiódł apelację w sprawie, natomiast Sąd Apelacyjny, apelację tę oddalił.

Sprawa zakończyła się prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego, jednoznacznie stwierdzającym, że K. O. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o.

Powyższe postępowanie sądowe, zarówno przed Sądem I instancji jak i Sądem II instancji ostatecznie przesądziło o wyniku sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym, dotyczącej zasiłku chorobowego.

Fakt, iż odwołujący nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jest równoznaczny z tym, że organ rentowy nienależnie wypłacił odwołującemu zasiłek chorobowy, a tym samym na podstawie art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, który mówi o tym, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, może domagać się jego zwrotu.

Zważając na powyższe Sąd Rejonowy oddalił odwołanie.

Jednocześnie odnieść należy się do zarzutu ubezpieczonego dotyczącego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami logicznego rozumowania ocenę zebranego materiału dowodowego i nieuwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy, jakoby ubezpieczony nie działał świadomie i nie miał na celu wprowadzenia w błąd organu rentowego.

W myśl art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodową, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Natomiast skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć miejsce tylko w okolicznościach szczególnych, tj. w razie naruszenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego. Zatem dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości bowiem konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności skarżąca winna wskazać jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Dodatkowo nadmienić należy, że jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego można było wysnuć wnioski odmienne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., sygn. akt IV CKN 970/00 niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00).

W ramach przyznanej swobody w ocenie dowodów – art. 233 k.p.c., Sąd I instancji powinien zbadać okoliczności sprawy, a mianowicie czy ubezpieczony działał świadomie oraz celowo wprowadził w błąd organ rentowy w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby skarżąca wykazała Sądowi I instancji uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie naruszenie takie nie miało miejsca.

W ocenie Sądu Okręgowego, zarzut ten okazał się nietrafiony, gdyż ustalając stan faktyczny w sprawie, Sąd Rejonowy nie mógł wbrew prawomocnemu orzeczeniu Sądu Apelacyjnego, stwierdzić, że ubezpieczony nie ma obowiązku zwrócić, nienależnie przyznanego mu zasiłku chorobowego, bowiem decyzja organu rentowego, podyktowana była

faktem, że zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego, tzn. w czasie podlegania ubezpieczeniom społecznym.

W związku z powyższym, Sąd Rejonowy wobec prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego, nie mógł poczynić innych ustaleń.

Ubezpieczony zaskarżonemu wyrokowi zarzucił także naruszenie przepisów art. 5 k.c., poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony ma obowiązek zwrotu zasiłku chorobowego pomimo, iż żądanie to pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a także nierozpoznanie istoty sprawy przez brak zbadania przez Sąd Rejonowy, decyzji ZUS pod kątem prawidłowości wyliczonych w niej kwoty nienależnego zasiłku i odsetek tytułem nienależnego zasiłku.

Odnosząc się do powyższego zarzutu wskazać należy, że Sąd Okręgowy rozpatrując sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, nie ma obowiązku kierowania się zasadami współżycia społecznego, bowiem zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 5 k.c. nie ma zastosowania, zaś materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86, Służba Pracownicza 1987 nr 3; wyrok z 29 października 1997 r., II UKN 311/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 465; wyrok z 26 maja 1999 r., II UKN 669/98, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 597 - notka; wyrok z 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, OSNAPiUS 2001 nr 9, poz. 321 - notka, postanowienie z 26 maja 1999 r., II UKN 670/98, niepublikowane).

Jeśli natomiast chodzi o kwestię prawidłowości kwoty jakiej dochodzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych, tytułem zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia, to organ rentowy ma prawo domagać się kwoty w wysokości równej wypłaconego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego (art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych).

W kontekście powyższych rozważań przyjąć zatem należy, że prezentowana w apelacji argumentacja jest chybiona i jako taka nie może się ostać. Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie. Sąd II instancji zważył więc, że zaskarżone rozstrzygnięcie w świetle zgromadzonego materiału dowodowego było oczywiście uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 358 k.p.c. oddalił apelację, jako bezzasadną.

SSO Renata Gąsior SSO Marcin Graczyk SSO Małgorzata Jarząbek

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)